

इत्युच्यते । अस्तमयकाले हि सर्वे प्राणिनः स्वस्वव्यापारेभ्य
उपरमन्ते । अतोपगतवेष्टत्वात् अपान इत्युच्यते ॥

अथ प्रातःसङ्गवयोः प्रथमद्वितीययोर्भागयोः सन्धिरूपं कालं
हेयतया निरूपयति । “यत्प्रतीचीनं प्रातस्तृणात् । प्राचीनं
सङ्गवात् । ततो देवा अग्निष्टोमं निरमिमीत । तत्तदात्तवीर्यं
निर्मार्गः” इति । प्रातःकाले योऽयमन्तिमो मुहूर्त्तः तं पृथ-
कृत्य तत्स्वरूपं प्रातःस्तृणात् कालात्प्रतीचीनमित्युच्यते । मुहूर्-
त्तत्रयात्मकस्य सङ्गवाख्यस्य द्वितीयभागस्य यः प्रथमो मुहूर्त्तः
तं पृथक्कृत्य तत्स्वरूपं सङ्गवात् प्राचीनमिति व्यपदिश्यते ।
प्रातःकालात् प्रतीचीनं सङ्गवात् प्राचीनञ्च मुहूर्त्तद्वयात्मकं
सन्धिरूपं यत् कालरूपं भवति । ततः सन्धिरूपात् काला-
दग्निष्टोमसंस्थारूपं सोमयागं देवा निर्मितवन्तः । यस्मात्
कारणात् सन्धिरूपमात्तवीर्यं देवैर्गृहीतसारत्वात् निःसारं,
तस्मादयं निर्मार्गः कालः । मार्गो मार्जनं शुद्धिः ततो
निर्गतो निर्मार्गः ॥

प्रातःकालवत् सङ्गवकालं प्रशंसति । “मित्रस्य सङ्गवः ।
तत्पुण्यं तेजस्व्यहः । तस्मात्तर्हि पशवः समायन्ति” इति ।
योऽयं सङ्गवो द्वितीयो भागः तस्य मित्रः स्वामी, मित्रस्य च
सर्वानुग्राहकत्वात् तदीयमङ्गः स्वरूपं पुण्यम्, अध्ययनादिपुण्य-
कर्मापेतम् । अतएव तेजस्वित्वेन भासते । तस्मात्तेजस्वित्वा-
देव तस्मिन् काले पशवोऽरण्येषु सम्यगाचरन्ति ।

अथ द्वितीयद्वितीयभागयोः सन्धिं पूर्वसन्धिवन्निन्दति ।